

Sklad arhitekta Jožeta Plečnika



Plečnikova odličja za leto 2014

galerija DESSA / april / maj 2014

Založnik / Zavod DESSA / Sklad arhitekta Jožeta Plečnika

Uredniki / Andrej Hrausky, Miha Dešman, Marinka Škrilec Lukač

Fotografije / arhivi avtorjev

Oblikovanje / Nena Gabrovec

Prelom in tisk / Mat-Format

Ljubljana, 2014

Naklada 300 izvodov



P r o s t o r i n p r o s t o s t

Naj začnem s citatom jazzovskega basista Charlesa Mingusa: *Narediti iz preprostega komplicirano je običajno, narediti iz kompliciranega preprosto, presenetljivo preprosto, to je ustvarjalnost.*

To velja za Mingusovo in vso glasbo, velja pa tudi za arhitekturo. V preprostosti je beseda prostost, svoboda. Arhitektura mora biti svobodna in ustvarjalna in seveda tudi odgovorna. Plečnikova odličja so po definiciji, nagrade za to kreativnost. In za odgovornost.

Običajno mislimo, da sta poetično in pragmatično dve nasprotni stvari. Poetično je lepo, se tiče estetike, filozofije, umetnosti, pragmatično pa je praktično, tiče se funkcije, tehnologije, kvečjemu še denarja. Kje je tu arhitektura? Arhitektura je oboje, je poetično in je pragmatično. To nas uči zgodovina. Ali je srednjeveško mesto, npr. Stara Ljubljana, lepo? Ali pa je pragmatično? Odgovor je da, na obe vprašanji. Mesto mora biti pragmatično, funkcionalno in mora biti lepo. In ne gre za to, da bi bilo lepše mesto manj pragmatično.

Isto velja za arhitekturo. Arhitekture in mesta upodabljajo družbo. Imajo moč, da povežejo preteklost in prihodnost. Razumeti moramo, da je arhitektura umetnost, ki ima najvišjo odgovornost. Ki zapiše duha dobe za zanamce, ki portretira čas. Spomnimo se na piramide, gotske katedrale, Plečnikovo arhitekturo. Današnji čas je res težko portretirati, nimamo jezika, ki bi ga vsi razumeli. Lahko si predstavljamo kubistični portret, dekonstruiran portret, kritični portret. Lahko je arhitektura terapevtski portret, kar bi pomenilo, da smo vsi skupaj v nekakšni psihiatrični ustanovi. Kar seveda ni daleč od resnice.

Vsakdo ima svojo vizijo arhitekture. Arhitektova je tista, ki se kot intelektualna struktura udejanji skozi gradnjo, življenje pa ji da vizija uporabnikov. To se pravi, brez ljudi ni arhitekture. Zanimivo je, da na renderje za natečaje vedno dajemo ljudi, na posnetkih realizacij, ki jih razstavljamo ali objavljamo v revijah, pa ljudi po navadi ni. To pomeni, da hočemo arhitekturnim vizijam na natečajih vdihniti čim več življenja, ko pa so hiše zgrajene, nas prisotnost življenja moti. Fotografije, ki kažejo arhitekturo brez ljudi, so abstraktne interpretacije, brez življenja. So kot iz časa po atomski eksploziji – vse je preživelo, razen sledi življenja. Tudi znamenite arhitekturno fotografske posnetke z ljudmi, kot je na primer Šul-

manov par v holivudski vili nad oceanom, ali pa Korbijev moški, ki kadi in ženska, ki kameri kaže hrbet, so le metafore za ljudi, v modernizmu je bil človek abstraktna pritiklina. Ta pogled pa se spreminja. Pravo arhitekturo doživiš, ko so v njej ljudje, v uporabi. V življenju, v trajanju in spreminjanju.

Arhitektura se spreminja tudi danes, od lani do letos, od ene do naslednje podelitve Plečnikove nagrade. Pred arhitekti je odgovornost za prihodnost, za trajnost, in tudi za večnost arhitekture. Trajnost se povezuje s pragmatičnim v arhitekturi, s tehnologijo, je njena potreba po eksperimentalnosti, po inovativnosti, po drznosti. Na drugi strani pa je večnost ali, kot sta jo imenovala Stele in Plečnik, *arhitektura perennis*, z dejstvom, da je arhitektura že pet tisoč let ista. Umetnost delanja dobre arhitekture je v združevanju teh dveh aspektov, umetnosti in znanosti, pa seveda humanizma. Saj je, kot rečeno, arhitektura namenjena ljudem. Prostor vpliva na nas. Državnik Winston Churchill je v znanem in tisočkrat zlorabljenem citatu rekel, *"Mi gradimo hiše, hiše gradijo nas"*. Dober prostor nas dviga, spodbuja tisto najboljše v nas, nam pomaga, da smo boljši. In to velja vedno in povsod. V grdi natrpni sobi z narobe postavljenim oknom – takih je v Sloveniji žal večina – se počutimo prazno! Še več, prostor, hiša, arhitektura - to je materializirana kultura in smisel. Smisel je v arhitekturi enako lepota. Arhitektura, za bivanje, pa ne samo ta, še bolj vse inštitucije, ki si jih je ustanovil človek za svoje prebivanje in delo - ne le cerkve, muzeji, mestne hiše, koncertne dvorane, tudi uporabni javni objekti, šole, trgi, mostovi, vse pomagajo v prizadevanjih za dostojanstvo, za razumevanje, za ljubezen, proti sovraštvu in proti nasilju, spodbujajo dobro v ljudeh in v nas samih. Lepota in etika sta osnova arhitekture. In ljubezen. Kot pri starših in otrocih – ni denar, ne gre za korist, gre za etiko, za to, da se zavedamo, kdo smo, kaj hočemo - ni nam dovolj le biti, hočemo biti aktivni, odgovorni. To je humanistično poslanstvo – gradimo za ljudi, ne za živali, ali za boga, ali za naravo. Seveda včasih tudi za Boga, naravo..., a diskurz je povezan s človekom. On je alfa in omega arhitekture. In prostor, ki je, kot vemo, končna dobrina. Vesolje je daleč, čeprav hkrati tudi blizu. In ne glede na to, kako daleč je prihodnost, je hkrati vedno že tudi tukaj, zdaj.

Miha Dešman

KONČNO POROČILO ŽIRIJE ZA PODELITEV PLEČNIKOVIH ODLIČIJ 2014

Obrazložitev odločitev žirije



Na razpis za podelitev Plečnikovih odličij je v določenem roku prispelo 44 predlogov, od tega 26 izvedenih del kot predlogov za nagrado, 8 predlogov za medaljo (s področja arhitekturne teorije in strokovne publicistike), 5 študentskih del za študentsko priznanje, 4 dela, ki jih je žirija obravnavala kot prispevke k bogatitvi arhitekturne kulture in 1 predlog za izvajalski dosežek.

Prva seja žirije v sestavi: doc. Bogdan Reichenberg, predsednik, člani- prof.dr. Davorin Gazvoda, Mateja Medvedič in doc. Sonja Miculinič (Rok Oman je zaradi morebitnega navzkrižja interesov po prvi seji odstopil) je bila v petek, 21.02.2014, na njej so pregledali in sistematizirali poslano gradivo. Na drugi seji je žirija predlagala še tri dodatna dela, dogovorila kriterije za ocenjevanje in izvolila predsednika. Žirija se je sestala petkrat in si na terenskih ogledih podrobno ogledala vse objekte, ki so bili uvrščeni v ožji izbor. Na zadnji seji, v ponedeljek 17.03.2014, se je odločila o izboru del za Plečnikova odličja, ki jih predlaga skupščini Plečnikovega sklada v potrditev in sicer za Plečnikovo nagrado, Plečnikove medalje, priznanja in nominacije po naslednjem vrstnem redu:

1. Plečnikova nagrada:

- Matija Bevk, univ. dipl. ing. arh.
- doc. Vasa Perovič MA BiA
- Andrej Ukmar, univ. dipl. ing. arh.
za stanovanjsko - poslovni kompleks Situla v Ljubljani

2. Dve Plečnikovi medalji za aktualno realizacijo:

- Dean Lah, univ. dipl. ing. arh.
- Milan Tomac, univ. dipl. ing. arh.
za prenovo Dominikanskega samostana na Ptuj
- doc. Junj Sadar, univ. dipl. ing. arh.
- doc. Boštjan Vuga, univ. dipl. ing. arh. Grad Dip (AA)
za Center za nadzor zračnega prometa Slovenije ATCC, Brnik

3. Plečnikova medaljo za življenjsko delo za prispevek k bogatitvi arhitekturne kulture in uveljavljanju arhitekture v družbi:

- Andrej Hrausky, univ. dipl. ing. arh.
- Majda Cajnko, univ. dipl. ing. arh.
za 25. letno vodenje galerije DESSA

4. Plečnikova medalja za prispevek s področja strokovne publicistike:

- doc. dr. Nataša Koselj, univ. dipl. ing. arh.
za monografijo o arhitektu Danilu Fürstu

5. Dve Plečnikovi priznanji za izvajalski dosežek:

- Podjetje Bramac strešni sistemi d.o.o.
za izdelavo replike Plečnikovega strešnika za prenovo treh cerkva
- Podjetje Stol & Stol d.o.o.
za izvedbo unikatnih stolov za hotel Plaza v Ljubljani

6. Študentsko Plečnikovo priznanje:

- Martin Pelcl, univ. dipl. ing. arh.
za diplomsko delo Arhitektura dialoga, mentorica prof. dr. Petra Čeferin

7. Nominacija za Plečnikovo nagrado:

- Gašper Medvešek, univ. dipl. ing. arh.
- Uroš Razpet, univ. dipl. ing. arh.
- Jelka Fric, univ. dipl. ing. arh.
- Lana Topolovec, univ. dipl. ing. arh.
- Petar Vidanovski, univ. dipl. ing. arh.
- Mojca Zavašnik, univ. dipl. ing. arh.
za Galerijo sodobnih umetnosti Miodrag Dado Đurić, Črna gora

8. Pet nominacij za Plečnikovo medaljo:

- doc. dr. Matej Blenkuš, univ. dipl. ing. arh.
- prof. Miloš Florjančič, univ. dipl. ing. arh.
za večstanovanjsko stavbo Dvorec Jelen, Kranj
- Katja Žlajpah, univ. dipl. ing. arh.
- Aleš Žnidaršič, univ. dipl. ing. arh.
za stanovanjski objekt Hiša Katarina, Topol pri Medvodah
- Marjan Pobiljšaj, univ. dipl. ing. arh.
- Anton Žižek, univ. dipl. ing. arh.
za montažno - skladiščni objekt Spirala razvoja, podjetje Tajfun Planina pri Sevnici

- prof. mag. Peter Gabrijelčič, univ. dipl. ing. arh.
- Boštjan Gabrijelčič, univ. dipl. ing. arh.
za Črno hišo - sodobni kozolec na Dolenjskem
- prof. Jurij Kobe, univ. dipl. ing. arh.
za brv preko Gruberjevega prekopa
v Ljubljani

S k l e p n e u g o t o v i t v e

Žirija je - podobno kot v preteklih letih - imela težko nalogo. Kljub krizi, ki še vedno obvladuje področje našega delovanja, se je v izbor uvrstilo 27 predlogov v glavnem s področja arhitekture in nekaj oblikovanih odprtih prostorov ter drugih objektov. Morda je temu prispevalo dejstvo, da je obdobje nastanka predlaganega arhitekturnega dela razširjeno na pet let. Ne gre torej za povsem nove zgradbe, nekatere nas v vsakodnevni kontaktih spremljajo že lep čas. Ne glede na to velja ugotoviti, da množica predlaganih rešitev ni odraz sedanjega stanja stroke v Sloveniji, ki jo je kriza v odsotnosti investicij spravila domala na kolena. Relativno malo je državnih investicij, zelo malo je investicij v prenavo javnih površin, ki so vselej generator urbanega razvoja. V porastu je tiskana beseda, knjige in monografije, kar po svoje kaže na preusmeritev dela strokovne pozornosti.

Pred podrobnejšim ocenjevanjem in razvrščanjem prispelih del si je žirija formirala kriterije, po katerih je nato pregledovala posamezne rešitve. Ti kriteriji so bili dvojni - prvi, predpostavljeni, so izhajali iz splošnih zahtev za vrednotenje naj-

boljših slovenskih arhitekturnih storitev, drugi pa so nastali med delom, v medsebojnih primerjavah so jih vzpostavila predlagana arhitekturna dela sama. Pokazalo se je, da tak način vzdrži vrednotenje tudi navidezno različnih vsebin, saj jih je bilo mogoče - ne glede na velikost posega - po inventivnosti, izrazni moči, materialni kompleksnosti, funkcionalni doslednosti... neposredno primerjati med seboj. Žirija je v tem smislu opravila kroge izločanja, da bi na koncu formirala skupino predlogov, ki so se kasneje potegovali za nagrade. Seveda pa so dokončno vrednost delom dali ogledi, arhitekture namreč ni mogoče ocenjevati zgolj na fotografijah, arhitekturo je potrebno presnavljati, s pogledom, otipom, vonjem itd. Tako se je zgodilo, da so posamezne favorizirane rešitve pri direktnem soočenju nekako izgubile svoj šarm in obratno, nekateri na videz majhni posegi so prepričali s korektnostjo svojega izraza. Upoštevaje zgoraj navedeno se je komisija odločila podpreti inventivnost in doslednost pristopa, kar naj bi vzpostavljalo merila bodočega razvoja stroke na slovenskem. Prav tako je bila mnenja, da kljub mnogim dobrim arhitekturnim predlogom ne kaže ustvarjati inflacije nagrad. Smatrala je, da je v tem sklopu tudi nominacija rezultat posebne pozornosti, tako rekoč že neke vrste nagrada. Letošnjo glavno nagrado je pripisala stanovanjsko - poslovnemu kompleksu Situla v Ljubljani. Ta se je v medsebojnih primerjavah izkazal kot dosledna izpeljava vodilne zamisli - kako znotraj stro-

gih urbanističnih omejitev poenotiti raznorodni volumenski sestav in doseči prostorski znak v smislu javne podobe kompleksa. Po drugi strani pa v to vlogo postavljen ovoj objekta odkriva specifične dvojnosti, venomer spreminjajoča se podoba sicer enovite stavbe odkriva volumenske plastike, ki kot zunanji prostori, nekakšni vrtovi na višini, obroblyajo stanovanja. Presežek v vsakodnevni stanovanjski praksi se kaže v tudi tehnični dovršenosti projekta, panoramskih zasteklitvah in drsnih perforiranih kovinskih panelih. Plečnikove medalje je žirija podelila dvema povsem različnima, a vendar kompleksno izpeljanima objektoma - prenovi Dominikanskega samostana na Ptujju in Centru za nadzor zračnega prometa Slovenije ATCC Brnik. Prvi je prepričal s svojo doslednostjo, ki se manifestira v previdnem stiku med novim posegom in obstoječo historično zgradbo, drugi pa v enovitem ovoju objekta, ki z valujočimi pasovi oken kontrolirano usmerja svetlobo, toploto in poglede.



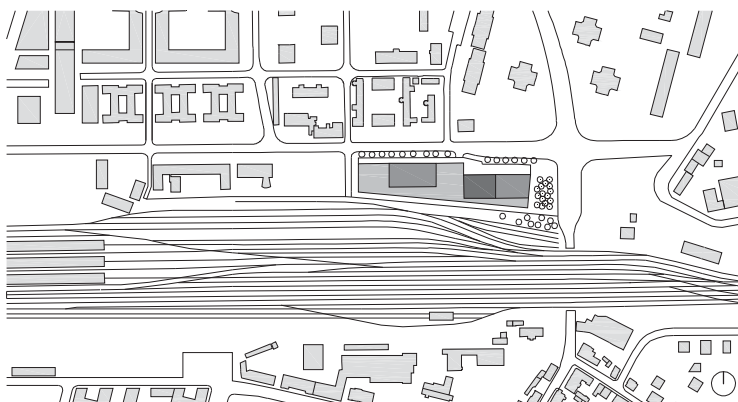
Utemeljitev predlogov za Plečnikova odličja

Plečnikova nagrada 2014
za STANOVANJSKO - POSLOVNI KOMPLEKS SITULA v Ljubljani

MATIJA BEVK, univ. dipl. ing. arh.

doc. VASA PEROVIČ MA BiA

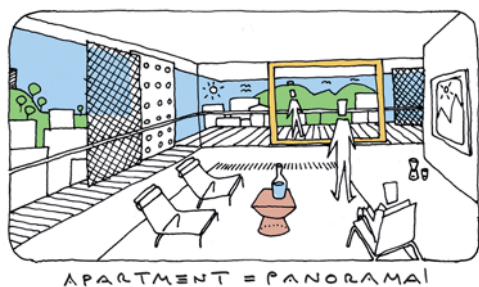
ANDREJ UKMAR, univ. dipl. ing. arh.



Poslovno stanovanjski kompleks Situla, delo avtorjev Mitje Bevka, Vase Peroviča in Andreja Ukmarja, predstavlja vrhunsko stvaritev na področju arhitekture. Predpisani gabariti in stroge urbanistične omejitve so avtorjem kompleksa na degradiranem območju med Vilharjevo cesto in severno stranjo železniških tirov glavne mestne potniške postaje predstavljali dodaten izziv pri oblikovanju. S svojim vrhunskim arhitekturnim izdelkom pa so postavili standard in merilo za nadaljnji razvoj tega pomembnega območja.

Kljub strogim omejitvam in predpisani členjenosti volumna je avtorjem uspelo poenotiti raznolike programske zahteve z enotno markantno fasadno podobo. Subtilna členjenost fasadnega ovoja iz zgolj dveh vidnih materialov, stekla in pločevine, nakazuje različne funkcije v objektu. Stanovanjski deli v treh različno visokih stolpih so postavljeni na široko bazo, ki je sestavljena iz stanovanjske etaže z atrijskimi stanovanji, pod njo pa se nadaljujejo etaže poslovno trgovskega programa. Objekt je s steklenim trgovskim pritličjem ter notranjo trgovsko pasajo povezan z javnim mestnim prostorom na rahlo dvignjeni vhodni ploščadi. Mestu in stanovalcem objekt ponuja tudi pet podzemnih garažnih kleti.

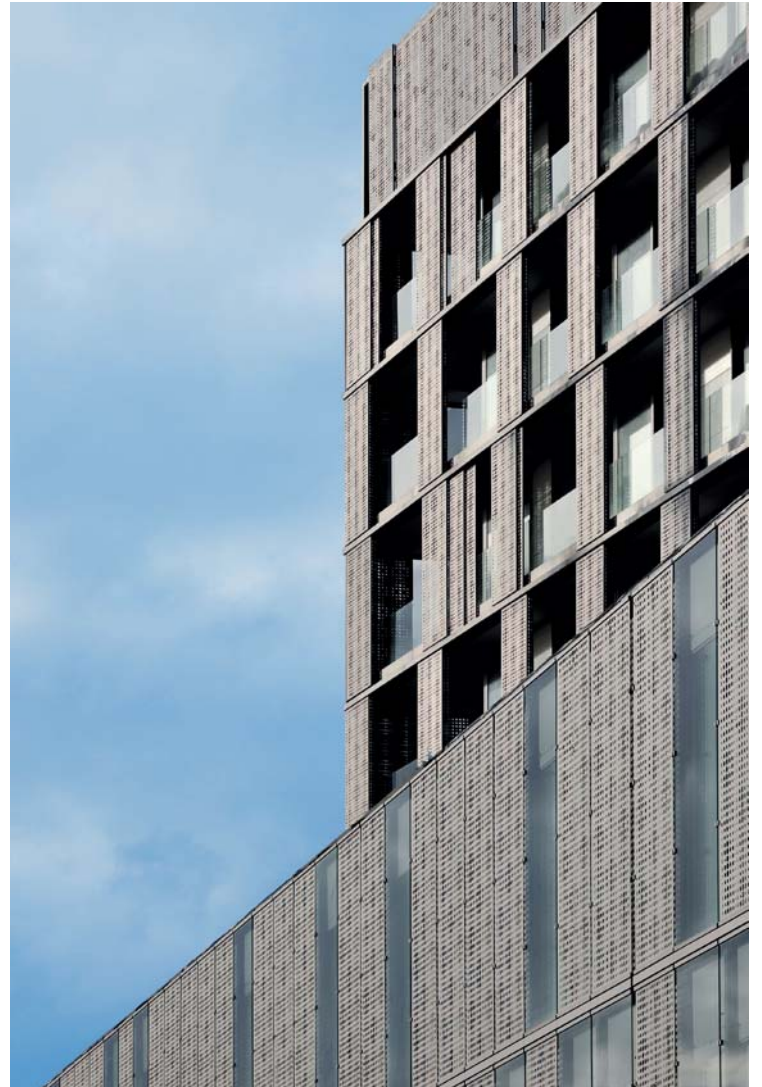
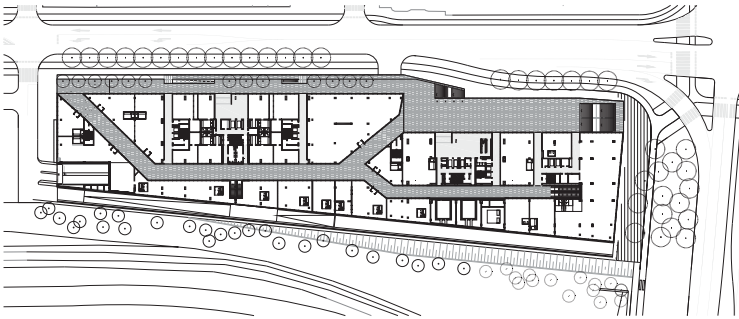
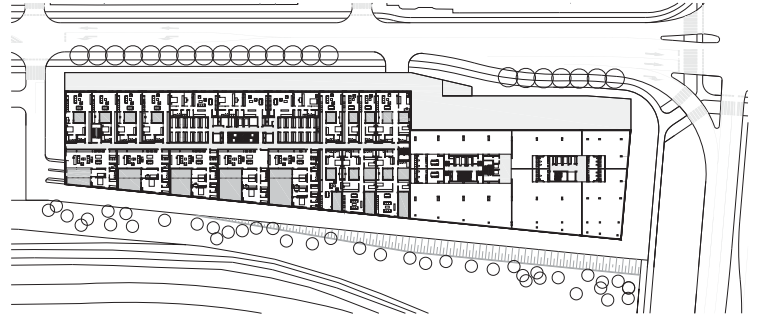
Dva stolpa z raznolikimi stanovanjskimi enotami odlikuje inventivno oblikovanje fasadnega oboda v dveh plasteh. Stanovanja so od zunanosti ločena z velikimi pomičnimi panoramskimi stenami in se odpirajo na kontinuirano teraso, ki poteka po celotnem obodu stolpov. Bivalni prostori se tako razširijo v zunanost ter stanovanju dajejo občutek razkošnosti s spektakularnimi pogledi na mesto. Pomični perforirani kovinski paneli po zunanjem robu terase pa tvorijo enotno zunanjo plašč objekta. Stanovanja in terase ščitijo pred pogledi, hrupom in soncem. S poljubnim premika-

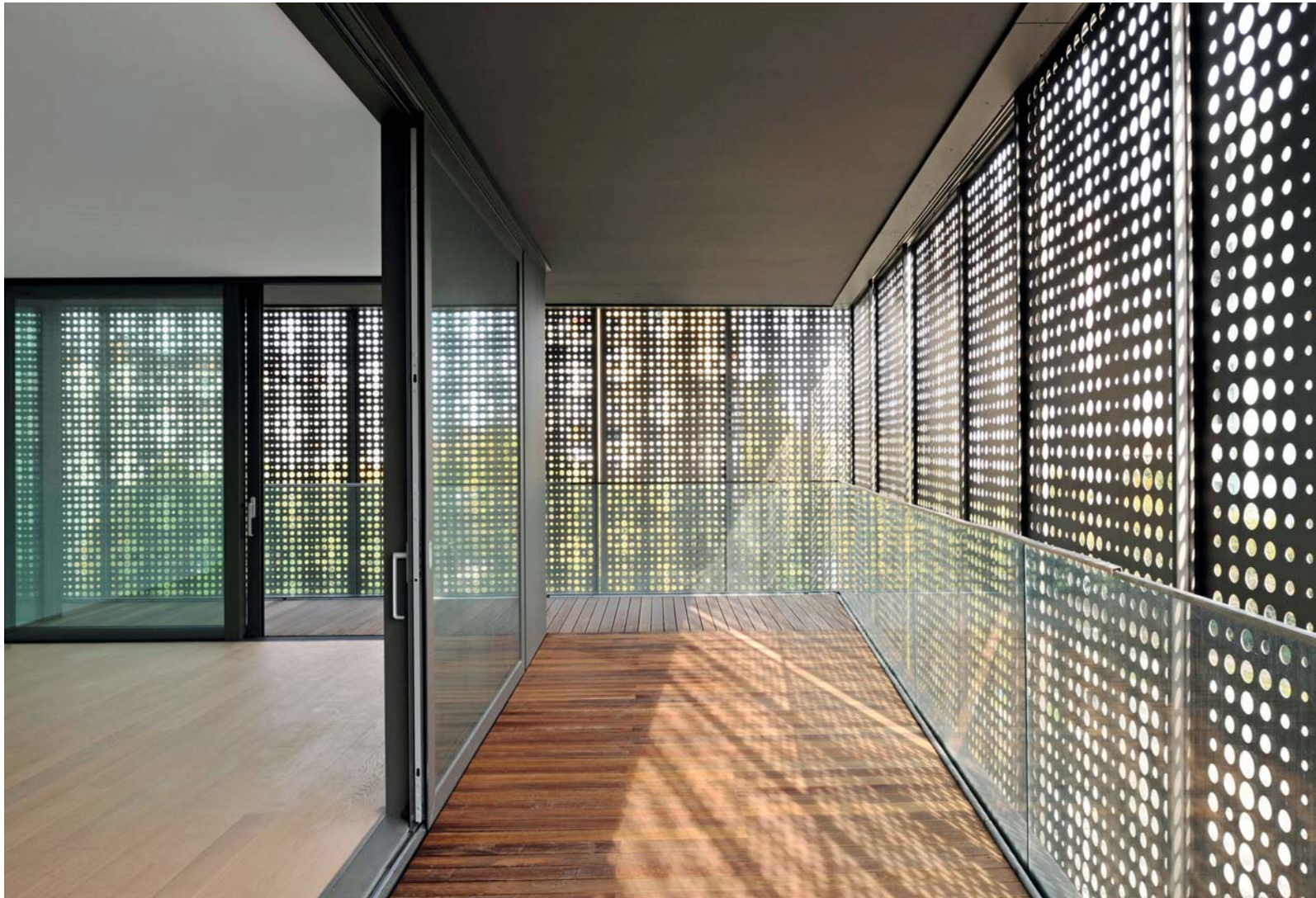
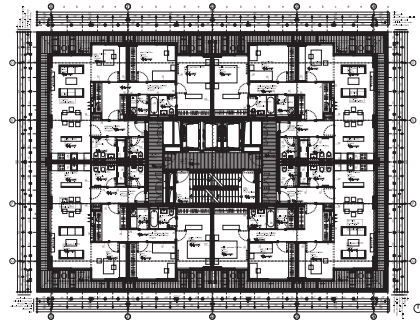
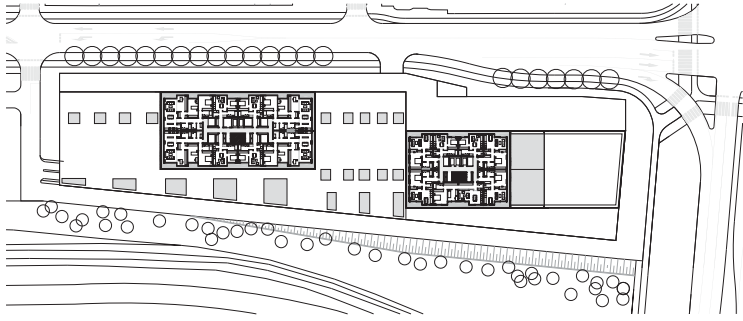


njem panelov po obodu terase, postane fasada dinamičen element mesta v nenehno spreminjajoči se igri senc in svetlobe. Ta igra tudi stanovalcem nudi vsakič drugačno dramatično prostorsko in svetlobno doživetje interierja.

Avtorjem je uspelo s strogo disciplinirano uporabo le dveh materialov, z dodelanimi in domišljenimi detajli, ustvariti enovito a razgibano pojavnost objekta. Bakreno bronasta barva fasade povzema urbani kontekst bližine železniških tirov in se hkrati elegantno zliva z mestno silhueto. Z jasno in enostavno konceptualno zasnovo stanovanjskega dela objekta avtorji mestnemu mozaiku stanovanjskih prostorov dodajo vrhunsko urbano izkušnjo bivanja v mestu. Poslovno stanovanjski objekt Situla ta dejstva uvrščajo v sam vrh sodobne arhitekture.







Plečnikova medalja 2014 za aktualno realizacijo
za CENTER ZA NADZOR ZRAČNEGA PROMETA SLOVENIJE ATCC, Brnik

doc. JURIJ SADAR, univ. dipl. ing. arh.

doc. BOŠTJAN VUGA, univ. dipl. ing. arh. Grad Dip (AA)

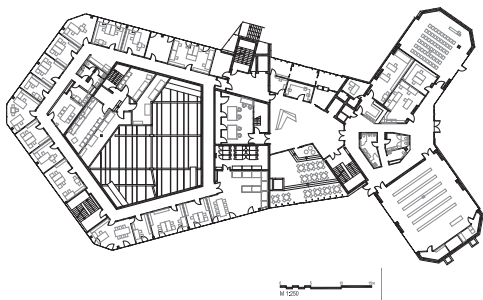


Centri za nadzor zračnega prometa so zahtevni infrastrukturni objekti, ki so v svoji funkciji podvrženi visokim standardom nadzora in varovanja. Arhitekturna lupina je v teh primerih v veliki večini v podrejenem odnosu do funkcije. Projekt centra za nadzor zračnega prometa na Brniku, ki sta ga oblikovala arhitekta Jurij Sadar in Boštjan Vuga, pa je svojevrsten presežek. Avtorjema arhitekture je z ekspresivno in dinamično arhitekturno formo, kljub visokim zahtevam po varnosti, uspelo preseči in nadgraditi ustaljeno tipologijo vase obrnjenega objekta.

Glavno jedro objekta predstavlja visoko varovani pentagonalni osrednji prostor, v katerem se nahaja center za nadzor zračnega prometa. Center deluje 24 ur na dan vse dni v letu. Okoli njega so kot ovojna lupina nanizani prostori za sprostitev zaposlenih. Administracijska trakta stavbe se v obliki bumeranga povežeta z osrednjim jedrom objekta preko glavne vhodne avle, pokrite z impresivno stekleno streho. Zunanost objekta zaznamuje sistem polnih in steklenih pasov, a je stroga minimalna linearnost podobnih pasovnih fasad presežena z valujočo linijo parapetnih zidov in senčnikov. Višina parapetnega zidu in naklon senčnika je določen s funkcijo posameznih prostorov. Razgibanost objekta je še dodatno poudarjena s stopničastim zamikom zgornjega nadstropja nad centralnim delom. Zamiki omogočajo zenitalno osvetlitev osrednjega jedra in tako znatno povečujejo kvaliteto delovnega okolja zaposlenih. Streha potem s svojo poudarjeno tektoniko ustvarja zanimivo peto fasado objekta, ki jo lahko občudujejo potniki z letal. Kontrast med polnimi in steklenimi deli objekta je dodatno poudarjen z izborom bele aluminijske fasadne obloge in bronasto refleksno površino oken. Objekt s kontinuirano fasado deluje elegantno

in futuristično, njegova poetičnost pa pride še bolj do izraza, ko se mu za kontrast ponudi ozadje zelenega gozda sosednje lokacije.

Brniški center za nadzor zračnega prometa s svojo plastično oblikovano zunanostjo temeljito presega ustaljeno anonimno tipologijo letaliških tehničnih objektov. Sporoča nam, da so tudi tehnični objekti lahko izjemno uspešni gradniki kulture grajenega okolja.



Plečnikova medalja 2014 za aktualno realizacijo
za PRENOVO DOMINIKANSKEGA SAMOSTANA na Ptuj

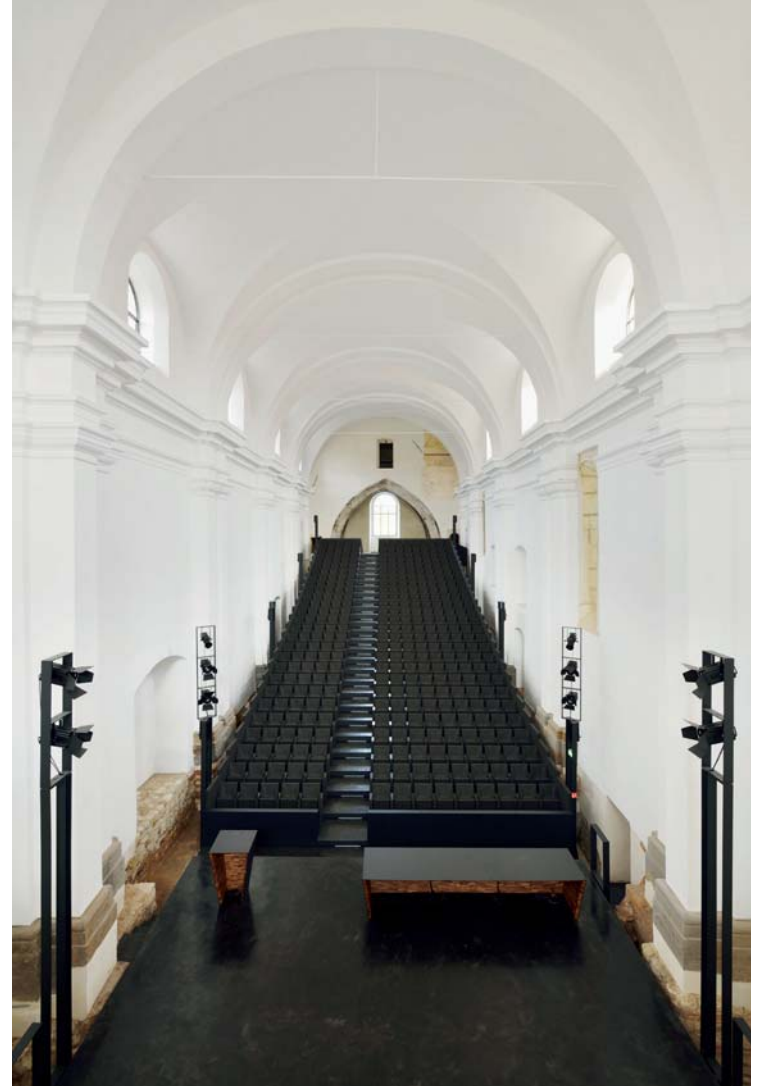
DEAN LAH, univ. dipl. ing. arh.

MILAN TOMAC, univ. dipl. ing. arh.



Projekti prenov zgodovinskih stavb, ki so se gradila stoletje, predstavljajo enega večjih arhitekturnih izzivov. Kako poseči v tako mnogoplasten zgodovinski prostor na spoštljiv način pa nam uspešno pokažejo avtorji prenove dominikanskega samostana na Ptuj. Objekt starega samostana, ki ga je mestna občina Ptuj želela preurediti v sodoben kulturno kongresni center, predstavlja, predvsem iz restavratorskega vidika, enega od zahtevnejših projektov v Sloveniji. Glede na dejstvo, da bodo restavratorska dela potekala mnogo počasneje in dlje kot sama arhitekturna prenova ter dejstvo, da se večina umetnin nahaja pod ometi na stenah, so se izkazala tla kot edini možni prostor novega arhitekturnega posega. V takih občutljivih situacijah pa je za prenovu ključnega pomena, da obstoječo stavbo kar najhitreje prilagodi novi uporabi z minimalnimi in neinvazivnimi posegi.

Tla postanejo glavni nosilec ideje, tako oblikovno kot infrastrukturno. V njih so skrite vse potrebne instalacije za obratovanje sodobnega kulturnega centra. Z odmikom novega tlaka od obstoječe stene so avtorji vzpostavili spoštljivo razmerje med novim in starim. Cezura in stene so poetično poudarjene s talno difuzno osvetlitvijo. Tlak se kot enovita preproga razteza čez vse prostore objekta in skupaj povezuje že restavrirane prostore ter tiste, ki bodo morali na restavriranje še počakati. Kontrastna črna barva tal elegantno poudari minimalno arhitekturno intervencijo. Elementi opreme dosledno sledijo minimalnem konceptu oblikovanja. Klopi se kot črni monolitni dvigujejo iz tal na hodnikih, ki ga uokvirjajo elegantni loki luči, oblikovanih prav za te prostore. Označevalne table ter ostala funkcionalna oprema se neopazno dvigujejo v prostor ob robu cezure, prav tako previdno so urejene tudi sanitarije.



V veliki cerkveni ladji se zaradi pomembnih arheoloških najdb, ki bodo prezentirane in situ, monolitni tlak začne polagoma dvigovati in tvoriti nagnjeno tribuno za obiskovalce. Tribuna prostorsko razdeli volumen cerkvene ladje na rekonstruirano baročno cerkev ter na ostanke nekdanje gotske stavbe pod njo. Ta dokaj drzna poteza skozi kontrast in dinamiko poudari nenavadno dolgo cerkveno baročno ladjo. Prenova dominikanskega samostana je odličen primer zadržane in premišljene arhitekturne intervencije v občutljive historične kontekste, saj je preprosta in učinkovita. Avtorji so se dosledno držali strogega konceptualnega izhodišča, ki je prepovedoval stik s stenami prav do najmanjšega detajla. V izčiščenosti minimalne poteze pa prideta do izraza obe plasti, tako historična kot nova.



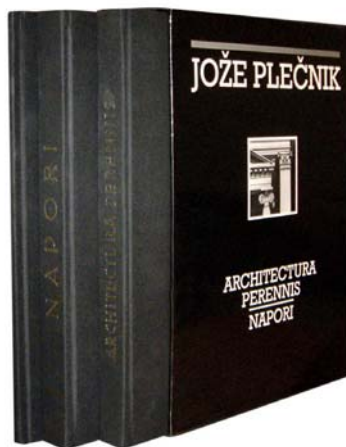
Plečnikova medalja 2014 za življenjsko delo za prispevek k bogatitvi arhitekturne kulture in uveljavljanju arhitekture v družbi
za 25. LETNO VODENJE GALERIJE DESSA

ANDREJ HRAUSKY, univ. dipl. ing. arh.

MAJDA CAJNKO, univ. dipl. ing. arh.



1



2

Za velikimi dejanji vedno stojijo veliki ljudje, čeprav navidezno ne dajejo tega vtisa. To označuje predvsem letošnja nagrajenca za življenjsko delo in prispevek k bogatitvi arhitekturne kulture Majdo Cajnko in Andreja Hrauskega, ki sta si s svojim delom in prizadevanjem v arhitekturni galeriji DESSA, v svetu arhitekture priborila častno mesto. DESSA bo v aprilu 2014 obeležila 25 let neprekinjenega delovanja na področju promocije arhitekture, kar jo postavlja ob bok trem evropskim galerijam z najdaljšim stažem. Galerija je skrbela za promocijo kakovostne slovenske arhitekture doma in v svetu, obenem pa strokovni in laični javnosti predstavila vrsto mednarodno uveljavljenih arhitektov iz celega sveta. Tako so se v DESSI predstavili Peter Zumthor, Lebbeus Woods, Eduardo Souto de Moura, Kengo Kuma in mnogi drugi priznani svetovni arhitekti. Obenem je galerija z nagrajencema na čelu delovala kot arhitekturni center, ki je oblikoval strokovna mnenja glede mnogih aktualnih prostorskih problematik, organizirala številne razstave slovenskih in tujih arhitektov, predavanja, okrogle mize, predstavitve in razstave. Izdala je knjige in kataloge o Plečniku in o sodobni slovenski arhitekturi. Izjemno poučne so bile strokovne ekskurzije z vrhunskim programom arhitekturnih ogledov. Ne nazadnje je Galerija DESSA tudi edina inštitucija iz vzhodnega dela Evrope, ki je članica Advisory Council, najvišje evropske nagrade za arhitekturo 'Mies van der Rohe', kjer se je stkala bogata mreža mednarodnih stikov in sodelovanj. Majda Cajnko in Andrej Hrausky sta dosegla, da je članstvo v galeriji DESSA privilegij in čast. S svojim 25-letnim angažiranim delom sta nedvomno najbolj zaslužna za prepoznavnost slovenske arhitekture in uveljavitve mnogih slovenskih arhitektov doma in v svetu.



3.



4.



5.



6.



7.

1. Ekskurzija na Finsko (2001)
2. Ponatis Plečnikovih knjig "Arhitektura perennis" in "Napon" (1993)
3. Otvoritev razstave sodobne slovenske arhitekture v New Yorku (1991)
4. Na razstavi "Baustelle Slowenien" v Berlinu (2004)
5. Andrej Hrausky kot član žirije za Miesovo nagrado v Barceloni (1999)
6. Otvoritev razstave "Arhitektura=" v Cankarjevem domu v Ljubljani (2013)
7. Peter Zumthor postavlja razstavo v Galeriji DESSA (1996)

doc. dr. NATAŠA KOSELJ, univ. dipl. ing. arh.

Po pregledni razstavi o delu slovenskega arhitekta Danila Fürsta leta 2000 in po monografski razstavi leta 2012 ob stoletnici Fürstovega rojstva, je doc. dr. Nataša Koselj, ki je za obe razstavi uredila katalog oz. vodnik, leta 2013 pri založbi Celjska Mohorjeva družba izdala dvojezično (slovensko-angleško) monografijo o delu Plečnikovega učenca in enega naših najpomembnejših modernističnih arhitektov Danila Fürsta. Knjiga je podroben pregled Fürstovega ustvarjalnega obdobja, ki ga avtorica razdeli na tri pomembna obdobja: na blejsko obdobje in Plečnikovo šolo (1930-1945), obdobje povojnega modernizma, v katerem je Fürst ustvaril večino svojih najpomembnejših modernističnih del (zlasti montažno gradnjo) in na čas po upokojitvi od leta 1981 pa do arhitektove smrti leta 2005, v katerem prevladuje njegova cerkvena arhitektura. Knjiga ni samo opis arhitektovega delovanja in skrben pregled Fürstovih del, ki so bogato ilustrirana tako z grafičnimi prikazi kot s fotografijami. Odlikuje jo tudi avtoričin osebni pogled na delo arhitekta, s katerim je v devetdesetih letih prejšnjega stoletja imela priliko vzpostaviti pristen profesionalni odnos in podrobneje spoznati njegov način razmišljanja in reševanja arhitekturnih proble-

mov. Naklonjenost in spoštovanje do njegove arhitekture je čutiti tako v samem besedilu kot v skrbno zbranem in predstavljenem slikovnem gradivu. Monografija je vrhunski izdelek raziskovalke slovenske arhitekture 20. stoletja, s katero se Koseljeva ukvarja zadnjih dvajset let. Knjiga obsega preko 300 strani, od tega 200 strani slikovnih prilog, na koncu je podan podroben kronološki pregled Fürstovih del. Visoko profesionalna monografija o premalo cenjenemu modernističnemu arhitektu Danilu Fürstu, ki bo zdaj, tudi zaradi angleškega besedila, dobil ustrezno mesto ne samo v slovenski arhitekturi 20. stoletja, pač pa bo pregled njegovih del razumljiv tudi širši mednarodni publiki, je prepričala žirijo, da Nataši Koselj podeli Plečnikovo medaljo za arhitekturno kritiko in strokovno publicistiko.

Nataša Koselj

Arhitekt Danilo Fürst
The Architect Danilo Fürst



1837

Plečnikovo priznanje 2014 za izvajalski dosežek
za IZDELAVO REPLIKE PLEČNIKOVEGA STREŠNIKA ZA PRENOVO TREH CERKVA

PODJETJE BRAMAC STREŠNI SISTEMI d.o.o.



Podjetje Bramac strešni sistemi d.o.o. iz Dobruške vasi je s prenovno strehe na cerkvi sv. Florjana v Srpenici začelo s kakovostno prenovno strešnih elementov, ki jih je zasnoval Plečnik. Čeprav je bila streha cerkve v Srpenici majhna po površini, je podjetje izdelalo natančne replike vseh uporabljenih Plečnikovih strešnikov, izdelalo modele in se lotilo ročnega vlivanja betonskih strešnih elementov. S kakovostno opravljenim delom je podjetje pridobilo pomembno referenco in bilo nato izbrano za prenovno še dveh Plečnikovih cerkva za ljubljanskim Bežigradom in v Črni vasi na Barju, katerih strehi sta bili uspešno in kakovostno zamenjani. Če je bilo v Plečnikovem času ročno vlivanje betonskih strešnikov povsem običajno gradbeno opravilo, pa predstavlja v današnjih oblikah proizvodnje sodobnih streh tovrstni pristop smel in odobravanja vreden postopek. Bramacovi Plečnikovi strešniki na omenjenih cerkvah so bili izdelani po modelih, posnetih po obstoječih strešnikih s petimi prepoznavnimi elementi od osnovnega strešnika do pokrovnega valja, dveh elementov slemena in zaključnega strešnika ter, kot rečeno, ročno vlit.

Podjetje Bramac strešni sistemi d.o.o. iz Dobruške vasi si priznanje zasluži zaradi analitičnega pristopa in kakovostno opravljenega dela pri prenovi treh omenjenih Plečnikovih cerkvenih streh. Obenem pa žirija pričakuje, da bo s tovrstnim priznanjem podjetje zavezala za tvorno sodelovanje pri prenovi Plečnikovih del tudi v bodoče.





Plečnikovo priznanje 2014 za izvajalski dosežek
ZA IZVEDBO UNIKATNIH STOLOV ZA HOTEL PLAZA v Ljubljani

PODJETJE STOL & STOL d.o.o.



Podjetje Stol & Stol d.o.o. iz Kamnika je podjetje z dolgo tradicijo v izdelavi stolov in oblaženega pohištva. Kljub prestrukturacijam in tranzicijskim viharjem so s svojim znanjem in vztrajnostjo ostali pomemben dejavnik na slovenskem in Evropskem pohištvenem trgu. Skozi vsa ta leta je njihova vodilna filozofija temeljila na sodelovanju s slovenskimi oblikovalci. Najodmevnejši rezultat tega sodelovanja je stol Rex arhitekta in oblikovalca Nike Kralja, ki je razstavljen v galeriji MOMA v New Yorku.

Tudi stoli na katerih sedijo poslanci v Slovenskem parlamentu, so njihov izdelek. Tokrat nagradujemo podjetje Stol & Stol d.o.o. za izjemen izvajalski dosežek pri izdelavi serije stolov in foteljev, ki so jih izdelali v sodelovanju z oblikovalcema Rokom Kuharjem in Katjušo Kranjc pri opremlitvi hotela Plaza v Ljubljani. Natančnost in perfekcija izvedbe pri teh projektih, jih postavlja ob bok svetovnih proizvajalcev. Želimo si, da bi tudi v bodoče s svojim znanjem in zavzetostjo pomagali razvoju slovenskega oblikovanja.



Študentsko priznanje
za diplomsko delo ARHITEKTURA DIALOGA
mentorica prof. dr. Petra Čeferin

MARTIN PELCL, univ. dipl. ing. arh.



Diplomska naloga Arhitektura dialoga predstavlja svojstveno raziskavo o vse večji odsotnosti komunikacije v arhitekturi in predloge, kako ta dialog spodbuditi. Izhodišče naloge je v spoznanju, da je v procesu arhitekturnega dela mnogo nesoglasij in nerazumevanj. Raziskava je razdeljena v tri sklope: prvi je razprava o problematiki raziskave same, drugi opredeljuje pojem dialoga, v tretjem so intervjuji z arhitekti in uporabniki. V zaključnem delu avtor podaja zaris, predlog spletne aplikacije imenovane *kreativni vmesnik*, ki bi naj optimirala komunikacijo med arhitektom in naročnikom.

Naloga predstavlja primer izvirnega raziskovalnega dela, ki ne ostaja na nivoju akademske razprave, ampak s predlogi in ugotovitvami posega v enega od bistvenih elementov arhitekturne prakse - v smiselno komunikacijo in načine sporazumevanja med arhitektom in njegovim investitorjem.



Kako boste vašo hišo postavili na teren?

vaša hiša je na strmem terenu



hiša spreminja teren



hiša raste iz terena



hiša sledi terenu

všeč kaj

Parcela je izhodišče za vašo hišo. Pomembno je, kako boste hišo postavili na teren, da se bo zlila z okoljem. Tla so tisti prostor, ki je bil tam že prej, preden ste gradili, zato jih je treba spoštovati.

Veliko nas zmotno misli, da je potrebno teren zravnati ali navoziti, da bomo dobili lepe, ravne površine. Mnogo graditeljev v Sloveniji odstrani velike količine zemlje, da hriboček prilagodijo svojim potrebam. Teren odstranijo za dovoze ali ga pripeljejo, da ustvarijo bankine. Tako početje vodi v spreminjanje prostora. Stavbe, postavljene na popolnoma spre-

menjen teren izgledajo, kakor da bi neke druge izrezali kos zemlje skupaj s hišo in ga postavil na novo parcelo. Veliko bolj spoštljivo do prostora je, da se stavba prilagodi terenu. Zakaj ne bi terena ohranili, takega, kot je? Če teren pada, je lahko na eni višini vaše hiše vhod z bivalnimi prostori, na drugi pa spalnice. Hiša je lahko

poglej več primerov



nasveti arhitektov

Živa Deu
Tradicija je nekaj, na kar se lahko upiram>>

Ira Zorko
Učiti se moramo iz tradicije>>

Aleš Vodopivec
Spoštujmo prostor okrog sebe >>

Ijubo Lah
Tradicionalna arhitektura je prihodnost>>



1

2

3

4

5

6





Nominacije

Nominacija za Plečnikovo nagrado
za GALERIJO SODOBNIH UMETNOSTI MIODRAG DADO ĐURIĆ, Črna gora

GAŠPER MEDVEŠEK, univ. dipl. ing. arh.

UROŠ RAZPET, univ. dipl. ing. arh.

JELKA FRIC, univ. dipl. ing. arh.

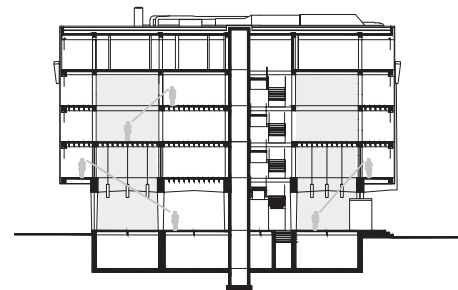
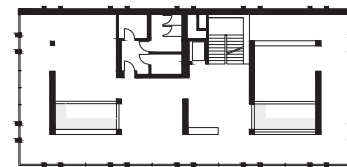
LANA TOPOLOVEC, univ. dipl. ing. arh.

PETAR VIDANOVSKI, univ. dipl. ing. arh.

MOJCA ZAVAŠNIK, univ. dipl. ing. arh.



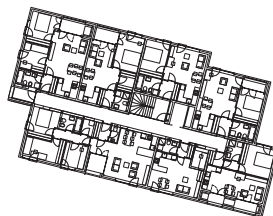
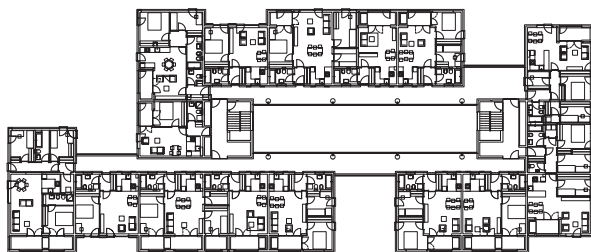
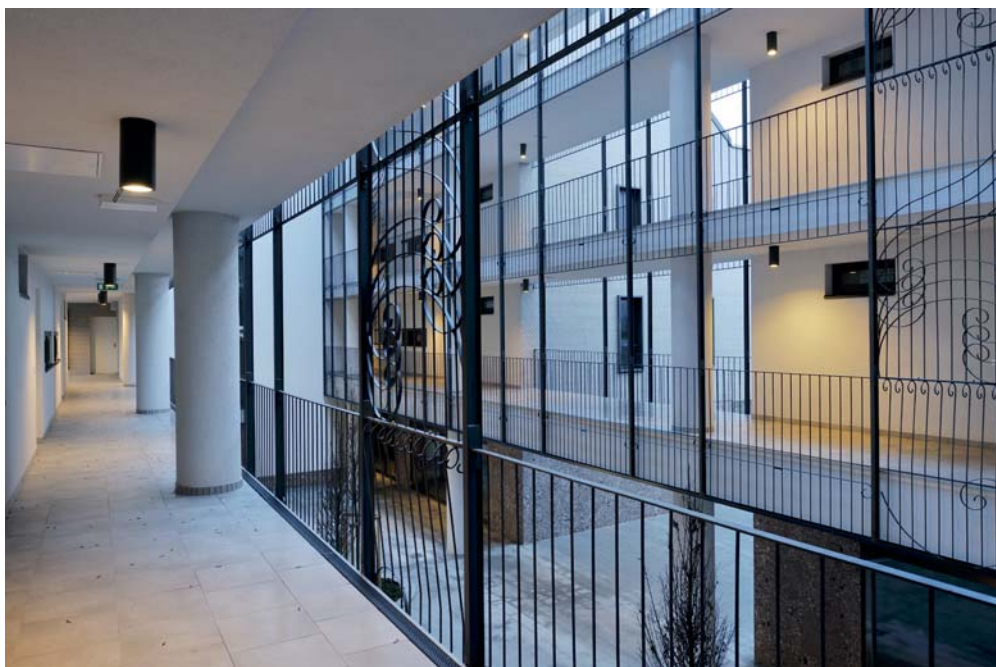
Projekt galerije v središču Cetinja v Črni gori je primer rekonstrukcije obstoječega objekta, ki je v svoji zgodovini že zamenjal funkcije. Prvotna zasnova, izdelal jo je arhitekt prof. Petar Vulović, datira v leto 1965, kot stavba Narodne banke, kasneje se je preimenovala v Trgopromet. Zahtevek investitorja, da se objekt poviša za eno etažo, je ponudil avtorjem možnost reinterpretacije prvotne zasnove, kar so tudi smiselno izkoristili. Nastala je popolnoma nova arhitekturna predstava, v kateri ohranjeni strešni venec objekta več ne zaključuje, pač pa le markira njegovo prvotno silhueto. Posledica tega prijema je specifična izrazna dvojnost - novi notranji stekleni vložek, kjer so parapetne stene zamenjale zasteklitve do tal, je ujet med ohranjene konstrukcijske sloye starega objekta, kar daje nezamenljivo podobo novi galeriji. Tudi sicer je uvedba steklenih sten razširila območje razstavnih prostorov v prostore mesta in se, kot „odprta škatla umetnosti“, druži z nasključnimi obiskovalci. Zaradi zagotavljanja boljših razstavnih pogojev je objekt v notranjosti mestoma izvotljen, kar dodatno povezuje program in omogoča boljšo notranjo interakcijo. Rekonstrukcija objekta nekdanje Narodne banke v Galerijo sodobnih umetnosti je odprla nekatere nove vidike tovrstne dejavnosti, predvsem pa je pokazala kako je mogoče združiti spoštljiv odnos do „prvega moža“ s sodobno arhitekturno prakso.



Nominacija za Plečnikovo medaljo za aktualno realizacijo
za VEČSTANOVANJSKO STAVBO DVOREC JELEN, Kranj

doc. dr. MATEJ BLENKUŠ, univ. dipl. ing. arh.

prof. MILOŠ FLORJANČIČ, univ. dipl. ing. arh.



0 10 m

Večstanovanjski objekt Dvorec Jelen v Kranju povzema značilnosti lokacije, ki prehaja od modernistične arhitekture v bližnjem mestnem središču, v ostanke srednjeveškega obzidja. Stanovanjski objekt je dvodelen, sredinska cezura omogoča poglede na bližnjo cerkev in omenjeno srednjeveško obzidje. Gabaritno prilagajanje, kontura strehe in izpostavljen horizontalni venec navezujejo objekt na kontekst neposredne okolice. Glavna značilnost hiše je organizacija stanovanj okrog osrednjega atrija z "ganki" v vsakem nadstropju, s katerih so vhodi v posamezna stanovanja. Dodaten element, ki spominja na stare večstanovanjske objekte, so tudi mala kuhinjska okna z domiselno oblikovanimi žaluzijami, ki gledajo na ganke. Na prvi pogled ozek atrij se v pritličju odpre na dve strani in duhovito poveže lokale ob cesti preko, z drevesi zasajenega tlakovanega dvorišča, s koridorjem ob srednjeveškem obzidju. Tovrstno prepletanje prostora, izbor različnih materialov in obdelava fasade, zlasti pa kovinskih ograj gankov z umetelno oblikovanimi kovinskimi vinjetami, ustvarjajo nenavadno kombinacijo, ki dejansko združuje značilnosti tradicionalnega mestnega večstanovanjskega objekta z modernim arhitekturnim pristopom, kar je bil tudi namen avtorjev.



Nominacija za Plečnikovo medaljo za aktualno realizacijo
za STANOVANJSKI OBJEKT HIŠA KATARINA, Topol pri Medvodah

KATJA ŽLAJPAH, univ. dipl. ing. arh.

ALEŠ ŽNIDARŠIČ, univ. dipl. ing. arh.



Postavitev hiše v prostor je skrbno pretehtana, z namenom v največji možni meri ohraniti obstoječ relief in drevino, kar avtorjema uspe z delno vkopanim objektom, stoječim na pilotih, ki ne potrebuje izkopa in zato skoraj ne posega v zemljinu. Prvi in najpomembnejši pogled na hišo je iz dostopne ceste, ki vodi iz doline na Katarino. Ko obiskovalec oz. voznik dvigne pogled po pobočju, sicer opazi dve pretežno stekleni etaži, ki pa ju v dobršni meri zakrivajo obstoječa drevesa tik ob fasadi. Odločitev, da bo objekt temeljen na pilotih, s čimer ne bo potreben izkop, je ne samo ohranila obstoječe hraste, pač pa hiši dodala pomembno šesto fasado - spodnje ploskve stavbnih volumnov, obloženih z lesom, vidnih s ceste. Bočni dovoz do ločene garaže sledi plastnicam pobočja, stopnice vodijo od garaže do bivalnih (dnevnih) prostorov v gornji etaži. Ta je s teraso na vsaki strani (ob kuhinji in ob dnevi sobi) fizično povezana z odprtim prostorom, za razliko od spodnje etaže, ki je z odprtim prostorom povezana vizualno preko panoramskih oken v spalnici in otroških sobah.

Hiša s ceste na zgornji (SV) strani deluje kot majhen pritličen objekt (vidna je samo gornja etaža), ujet med travnato pobočje in drevesne krošnje. Ekstenzivno ozelenjena ravna streha garažnega objekta uspešno vpne tudi ta vstopni del v obstoječi travnik. Postavitev hiše v prostor lahko služi kot vzorčni primer umeščanja objektov na gozdna pobočja, ki bodo v prihodnosti podvržena pozidavi, če bomo hoteli ohranjati kmetijske obdelovalne površine v ravninah.

Nominacija za Plečnikovo medaljo za aktualno realizacijo
za ČRNO HIŠO - SODOBNI KOZOLEC na Dolenjskem

prof. mag. PETER GABRIJELČIČ, univ. dipl. ing. arh.

BOŠTJAN GABRIJELČIČ, univ. dipl. ing. arh.



Črna hiša je nenavaden objekt. Zgrajena je kot nadomestna gradnja na vrhu hriba. Po svojem gabaritu, barvi in videzu pa spominja na sodoben slovenski kozolec. Investitor si je hišo zamislil kot večnamenski objekt za družinska srečanja in proslave, obiske poslovnih partnerjev ter spravilo pridelkov s posestva. Črna hiša je hiša mnogih kontrastov. Temna fasada je po videzu podobna starim lesenim gospodarskim poslopjem v neposredni okolici in hkrati omogoča neopazno integracijo temne fotovoltaične kritine v volumen objekta. Notranjost objekta, obložena s svetlimi jesenovimi ploščami, daje vtis monolita, v celoti izvozljenega iz enega samega kosa lesa. Notranjost v nasprotju z zunanostjo daje občutek topline in ubranosti. Posebno kvaliteto hiše predstavlja njen način umestitve v prostor in povezovanje z okoliško kulturno krajino. Z njo jo povezujejo velike panoramske stene, ki omogočajo razkošne poglede v slikovito okolico. Konstrukcijska drznost velikih razponov daje objektu monumentalen videz in omogoča svobodno razporejanje programov.



Nominacija za Plečnikovo medaljo za aktualno realizacijo
za MONTAŽNO - SKLADIŠČNI OBJEKT SPIRALA RAZVOJA, PODJETJE TAJFUN, Planina pri Sevnici

MARJAN POBOLJŠAJ, univ. dipl. ing. arh.

ANTON ŽIŽEK, univ. dipl. ing. arh.

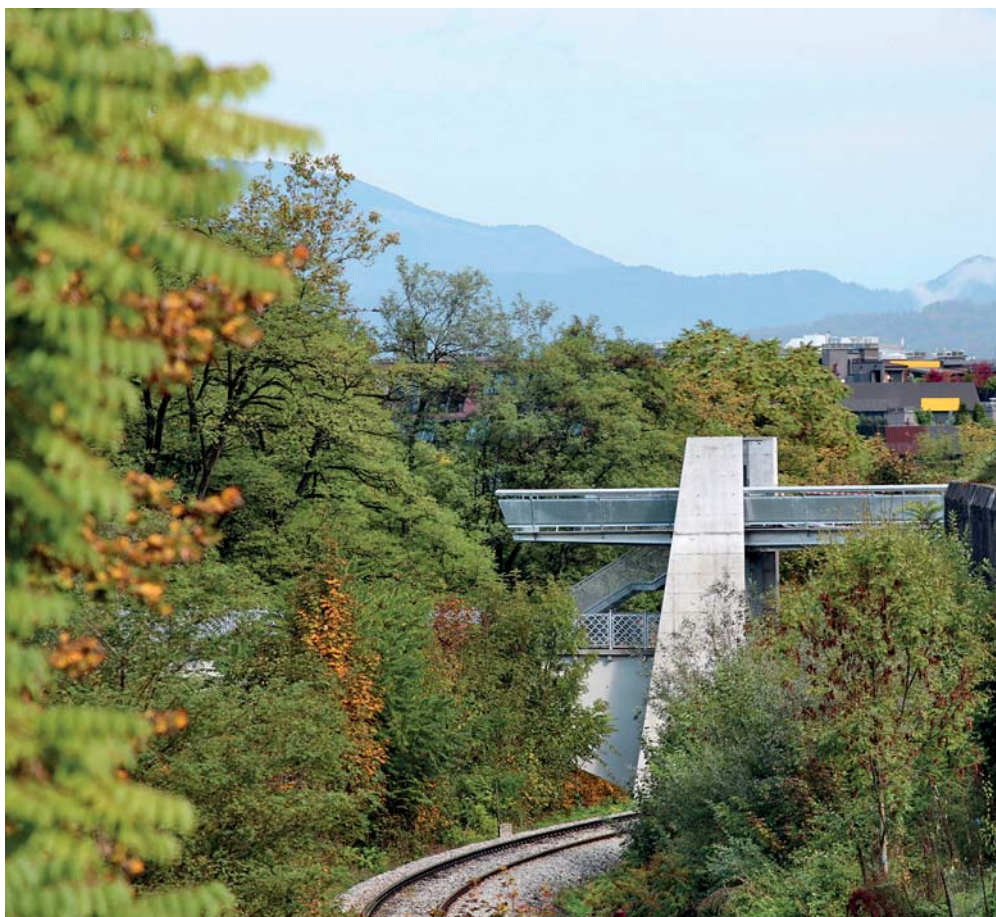


Montažno skladiščni objekt podjetja Tajfun, enega največjih proizvajalcev gozdarske opreme na svetu, na prvi pogled opozarja, da gre za ambiciozen projekt nadgradnje sicer običajnega funkcionalnega industrijskega objekta. Ne toliko zaradi same nepravilne zalomljene forme, ki sledi parcelnim mejam in se tesno prilega obstoječemu smrekovemu drogovnjaku, pač pa zaradi velikega nadstreška in uvoznega dela, še bolj pa zaradi zanimive nosilne konstrukcije. Ta se sicer odraža že v formi strehe in fasadne opne, ki sta obe enotni - streha je iz hidroizolacijske membrane (Alu panelov) brez žlebov in žlot in preide v vertikalno steno členjeno s steklenimi pasovi. Še bolj je kakovost konstrukcije prepoznavna v notranjosti objekta, kjer je sistem kovinskih nosilcev, ki zaobjamejo celoten volumen objekta, jasno deljen na primarne palične nosilce in vezne sekundarne nosilce, katerih funkcija in hierarhija je poudarjena še z barvo. Ravno barvna kombinacija zelenih in rdečih elementov naredi prostor posebej zanimiv. Naknadno vnesena konstrukcija montažnega traku skupaj z že sestavljenimi stroji, ki dodatno obarvajo prostor, zaključita enega najbolj atraktivnih pogledov na montažno halo v slovenskem prostoru. V prihodnosti je sicer predvidena širitev proizvodnje in gradnja novih objektov, vendar je omenjeni montažno skladiščni objekt sam zase primer inventivnega pristopa h kakovostni industrijski slovenski arhitekturi, zaradi česar si zasluži nominacijo za medaljo.



Nominacija za Plečnikovo medaljo za aktualno realizacijo
za BRV PREKO GRUBERJEVEGA PREKOPA v Ljubljani

prof. JURIJ KOBE, univ. dipl. ing. arh.



Izvedba brvi, ki premošča višinsko razliko med obstoječim mostom in dovozno cesto na vzhodni strani, je že druga v vrsti, prva je bila zaradi dotrajanosti porušena. To dejstvo je avtor spretno izkoristil in spremenil smeri dostopov iz prej pravokotnega v vzdolžnega glede na obstoječi most. Nova okoliščina je privedla do novih kompozicijskih prvin, navdušuje predvsem ta, da novo postavljena konstrukcija zmore toliko moči, da se nad spodaj ležeči most iztegne v konzolo - za lep pogled po toku Gruberjevega kanala. Tehnološko zasnovana rešitev je nevtralna do originalne brvi in prefinjena v posameznih detajlnih rešitvah. V osrednjo peš os, ki je položena iz nivoja gornje ceste, je v širini stopnišča v prazne prostore pocinkanega lamelnega nosilca vloženi asfalt, kot preproga, ki povabi na sprehod po mostu.



Sklad arhitekta Jožeta Plečnika
Karlovska 3, 1000 Ljubljana

UPRAVNI ODBOR SKLADA:

1. doc. Miha Dešman, u.d.i.a., predsednik UO
2. prof. mag. Peter Gabrijelčič, u.d.i.a., FA
3. prof. Marjan Ocvirk, u.d.i.a., FA
4. mag. Miran Gajšek, u.d.i.a., MOL OUP
5. dr. Davorin Gazvoda, u.d.i.k.a., BF
6. Andrej Hrausky, u.d.i.a., DAL
7. mag. Andrej Goljar, u.d.i.a., ZAPS
8. mag. Tanja Bogataj, MZIP
9. Nada Zoran, MK
10. dr. Breda Mihelič, UIRS
11. prof. dr. Ana Kučan, BF

SKUPŠČINA SKLADA: Predsednik skupščine sklada: Zoran Jankovič, župan Mestne občine Ljubljana

1. AMBIENT, Miha Kerin, u.d.i.a.
2. URBANISTIČNI INŠTITUT RS, dr. Breda Mihelič
3. BIOTEHNIŠKA FAKULTETA, dr. Davorin Gazvoda, u.d.i.k.a.
4. LUZ, mag. Peter Bassin, u.d.i.a.
5. MO MARIBOR
6. SAZU, Andrej Jemec
7. MOL – oddelek za kulturo, Jerneja Batič
8. MINISTRSTVO ZA INFRASTRUKTURO IN PROSTOR, mag. Tanja Bogataj
9. MINISTRSTVO ZA KULTURO, Nada Zoran
10. DESSA, Andrej Hrausky, u.d.i.a.
11. ZAPS, mag. Andrej Goljar, u.d.i.a.
12. FAKULTETA ZA ARHITEKTURO, prof. mag. Peter Gabrijelčič, u.d.i.a.
13. DRUŠTVO ARHITEKTOV LJUBLJANE
14. DRUŠTVO KRAJINSKIH ARHITEKTOV SLOVENIJE
15. DRUŠTVO OBLIKOVALCEV SLOVENIJE
16. RIKO d.o.o Ljubljana, Janez Škrabec, Polona Lovšin
17. GIPOSS-INVEST d.o.o, Marjeta Režek
18. PRIMORJE d.d.
19. ARCADIA SVETILA d.o.o., Silvo Kačar, Matjaž Mavsar
20. KRAŠKI ZIDAR d.d.
21. OBČINA DOMŽALE, Toni Dragan, župan, Zoran Vitorovič, u.d.i.a.
22. ENERGOPLAN d.d., Simon Jan
23. IMOS d.d, Branko Kastelic, Jože Novak, u.d.i.k.a.
24. WIENERBERGER OPEKARNA ORMOŽ d.d., Irena Hošpel
25. OBČINA VITANJE, mag. Srečko Fijavž
26. UNIVERZA MARIBOR, FAKULTETA ZA GRADBENIŠTVO, prof. dr. Metka Sitar